

ГЛАВОБОЛИЯ С ПРЕДСТАВКИТЕ

В писмената практика често ставаме свидетели на колебания при изписването на глаголи с представки *пре-* и *при-*, както и на образуваните от тях отглаголни съществителни. Не е трудно да се открият примери за текстове с допуснати грешки. Интернет страницата на известна транспортна компания например ни информира: *Билетът важи за пътуване за цялата мрежа на метрото. Със закупения билет можете да се прикачите* и на Линия 2. В книга на наш съвременен писател и киносценарист четем: *Той обещаваще да препише и къщата си на избраницата на сърцето си. Потребителка е написала в интернет форум: След това ме привързаха и десетина дни ми промиваше и привързваше раната всеки ден неговата медицинска сестра.* В авторитетен седмичник срещаме изречението: *Ръководството на „Левски“ от своя страна превежда пример, при който клубът е инвестирал в стадиона си шест милиона лева.* Дори в официални издания като „Държавен вестник“ се допускат грешки: *Извършва се разузнаване за определяне на маршрути за предвижване до зоната на поражение.*

Глаголите с еднакъв корен и представки *пре-* и *при-* са пароними, т.е. думи, които имат различно значение, но се пишат по сходен начин и поради това често се бъркат. Как да избягваме грешките при употребата на такива глаголи?

Полезна би била справката с правописните речници. От тях научаваме, че съществува само глагол *придвижвам*, но не и *предвижвам*, така че колебания не би могло да има: до някакво място може само да **се придвижим**. От друга страна, необходимо е да имаме знания за изразяваните от съответната представка значения. Тук ще ни помогнат тълковните речници. От тях става ясно, че представката *пре-* носи значения: ‘извършване на действието отново или по нов начин’, ‘разпространение на действието така, че да се обхване изцяло някакъв обект’, ‘преминаване на пространство или граница’, докато *при-* може да означава: ‘намаляване на разстоянието до нещо’, ‘доближаване и закрепване на едно нещо до друго’, ‘осъществяване на допълнително действие’ и др. Във връзка с това вагоните **се прикачват** един към друг, но на превозно средство пътниците **се прекачват**; **привързваме се** към приятелите си, но раните си **превързваме**; **превеждаме** текст от един език на друг, но **привеждаме** доводи и примери; **преписваме** домашното, но имотите си **приписваме** на наследниците. Може да ни помогне и сравнението със сродни думи. След като съществува израз *паричен превод* например, то очевидно употребата *привеждам пари по сметка* е неправилна.

Проф. д-р Диана Благоева

Секция за българска лексикология и лексикография
Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“ – БАН